

Tööstus- ja tehnikapärand

1920. aastal Tallinnas tehases „Ilmarine“ valminud teerull. EFA 0-188488

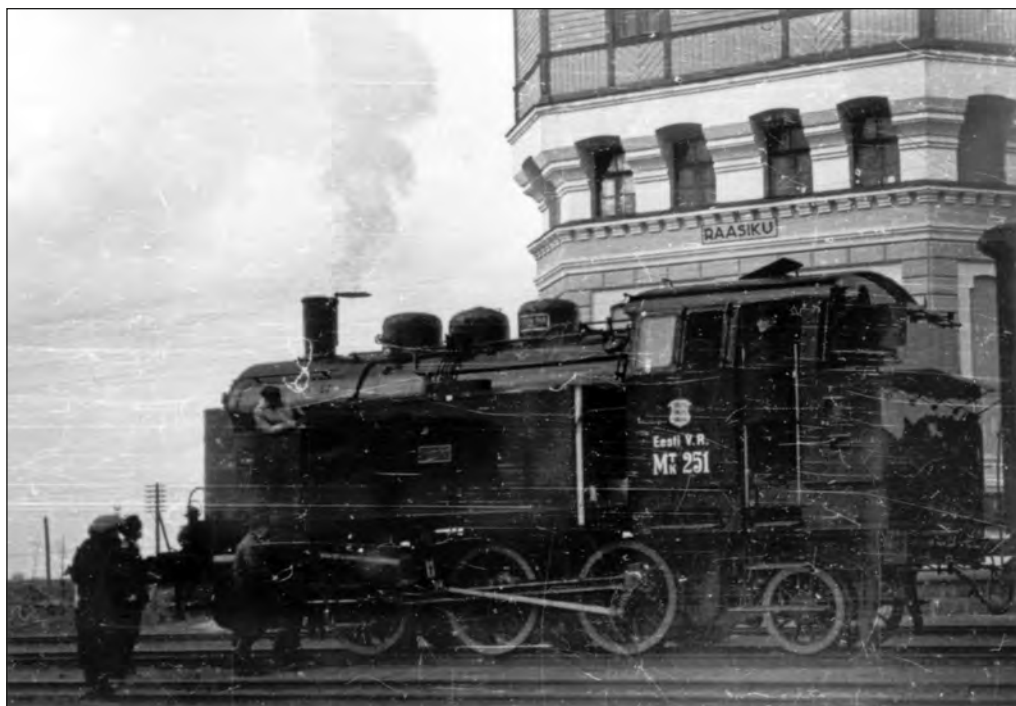
Selle aasta muinsuskaitsekuu oli pühendatud tööstus- ja tehnikapärandile. Teema on väga lai, puudutab see ju meie elu mitmeti. Fotonurga formaat ei võimalda põhjalikku süvenemist, seetõttu otsustasin valida mõned fotod n.-ö. teada-tuntud tööstusettevõtetest ja teisalt argielu puudutavast tööstuslik-tehnilisest arengust, tolmuimejatest arvutiteni.

Tsaariajal loodud suurettevõtted Vene-Balti Laevatehase ja Narva Kreenholmi jätan seekord siiski kõrvale – nende kohta on nii palju fotomaterjali, et võiks koostada eraldi fotonurga. Välja on jäänud tegelikult enamik tööstusettevõtteid, liiklusvahenditestki on esindatud vaid paar autot. Näiteid pole toodud ka toiduainete- ega põllumajandustööstusest, kuigi leidub toredaid fotosid kartulikoorimis-, kondipurustamis- ja taigamasinatest ning koguni lindude sulgedest puhastamise masinast.

Franz Krulli tehase puhul avaldas muljet kiire areng vasksepa töökojast Narvas ettevõtteni, mis 20. sajandil valmistas sisseseadeid elektrijaamadele ja põlevkivitööstusele, auruvedureid, põllutöömagineid jne. 1857. aastal Tallinna kolinud firma suutis end arendada ja kapitalimahutusi teha tänu kvaliteetsete viinadestilleerimisaparaatide müügile. 1930-ndatel aastatel oli Franz Krulli tehases töölisi juba 360 ringis. Filmiarhiivis on fotosid ettevõtte oma tuletõrjemeeskonnast ja jalgpallimeeskonnast ning korraldatud ekskursioonidest.

Raadio-Elektroonika Tehas RET asutati 1935. aastal. 1941. aastal nimetati see ümber Punaseks RETiks. Pärast sõda toodeti seal muu hulgas ka stereoradioolasid „Estonia“. Tehase asutaja ja direktor oli Hans Roland Vörk, kes on tuntud ka filmiamatööri ja fotograafina. Tema filmi- ja fotokogu on filmiarhiivis olemas.

Ivi Tomingas

Franz Krulli tehastes ehitatud veduri MTK proovisõit 1939. a. EFA 0-110108

Franz Krulli masinatehase mehhaanikatsehh 1937. aastal. Tallinn. EFA 0-110129

▲ RET-i konstrueerimisbüroo 1938. a.
Tallinnas. Foto: Hans Roland Vörk.
EFA 0-180978

Raadioamatöörid Leonhard Urm (seisab)
Riigi Ringhäälingust ja Leopold Vedru
viivad läbi reportaaži EM võistlustelt
jääpurjetamises Ülemiste järvel 1939. aastal.
EFA 0-188357

Raadiovastuvõtja katsetamine tehases RET
1938. aastal Tallinnas. Foto: H. R. Vörk.
EFA 0-180982

Tootmiskoondises
„Baltijets“ valmis-
tatud personaal-
arvuti „Juku“
õppeklassis 1989. a.
Foto: Erich Norman.
EFA 0-253603

▲ Telefon ja tehases „Salvo“ välja töötatud miniatuurse
klahvistikuga varustatud telefonialus koos sellesse paigutatud
abonentide nimekirjaga 1966. aastal. Foto: Ilmar Prooso.
EFA 0-52776

◀ Mobiiltelefon aastal 1992. Foto: Toomas Volmer. EFA 0-256069

Ehitustehnika näitus Tallinnas 1954. a. Foto: Vitali Gorbunov. EFA 0-6253

Kodumasinade näitus Tartu Kaubamajas 1977. aastal. Foto: Boris Mäemets. 0-159131

▲ Tolmuimejat kasutati hobuste puhastamisel Tori hobusekasvatuses 1956. aastal. Foto: Aleksander Koitla. EFA 0-10137

Tallinna Kaubamaja majapidamistarvete ja kultuurikaupade osakonna töötaja Mare Puusepp tutvustab tolmuimejaid „Taifuun” ja „Vihr” 1979. aastal. Foto: Harald Leppikson. EFA 0-103344

Piletiautomaat trammis 1960. aastal. Foto: Karl Oras. EFA 1-2862

Triikraud tehase „Volta“ konveieril 1960. aastal. Foto: Vitali Gorbunov. EFA 0-51373

Harmi 8-klassilise kooli õpilane Sergei Tenno katsetab aparati „Karlsson“, mis on valmistatud „Družba“ sae baasil tehnikaringis, juhendajaks Aarne Toom. Harjumaal, 1984. a. Foto: Erich Tarkpea. EFA 0-139149

Ivi Tomingas

(1958), arhivaar, RA Filmiarhiiv, Ristiku 84, 10318 Tallinn, Ivi.Tomingas@ra.ee